

ۋەقە بۇ ناۋ مەزگەۋەت

نویژی جەماعەت

زیاترلە (۵۰) سوودوقازانچدا
بە بەلگەۋی قورئان وسوننەت

لەئووسینی

باوکی عبدالمالیک

پیداچوونەۋی

م / سیروان شیروانی

۱۴۳۵ھ - ۲۰۱۴ز

منتدی اقرأ الثقافی

www.igra.afilamontada.com

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

فەزل و گەورەیی نویژى جەماعەت

زیاتر لە (۵۰) سوودوقازا نجد
بە بەلگەى قورئانوسوننەت

لەنووسینی

باوکی عبدالمالیک

پیداچوونەوہی

م/سیروان شیروانی

پیشنوێژو وتارخوینی مزگەوتی

(خدرسوارە) لەھەولێر

۱۴۳۵-ک ۲۰۱۴-ز

بسم الله الرحمن الرحيم

ناوی کتیب: فەزل و گەورەیی نوێژی جە ماعەت

نوسینی: باوکی عبدالخالیک

پیداچوونەوی: م/سیروان شیروانی

چاپی یەکەم: ۲۰۱۴

دیزان و بەرگ: خەلیل هیدایەت مام شیخ

شوینی چاپ: چاپخانەی رۆژھەلات/ھەولێر

لە بەریوەبەرایەتی گشتی کتیبخانە گشتییەکان ژمارە ی سپاردنی

(۴۳۰) ی سالی ۲۰۱۴ ی پێدراوە

پیشہ کی

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ
أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ
فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ (۱۰۲)

آل عمران: ۱۰۲

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا
رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

﴿۱﴾ النساء: ۱

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾ (۷۰) يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ

وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ (۷۱)

الأنعام: ۷۰ - ۷۱

فإن خير الحديث كتاب الله وخير الهدي هدي محمد (ﷺ)، وشر
الأمور محدثاتها، وكل محدثة بدعة، وكل بدعة ضلالة، وكل ضلالة
في النار، وبعد:

سوپاس بۆ خۆی گەورە کە ئێمە بە جوانترین شیوە دروست کردوو و ریزی ئی ناوین بە سەر هەموو مەخلوقەکانی تەدا، قورئانی پیرۆزی بۆ ئارزووین و پیغەمبەری بۆ ئارزووین تا ئایینمان بۆ روشن بکات و ئێمە بە نەدەش بە دەم بانگەوازەگە برۆین و ملکه چی بین، تا خودای خۆمان بناسین و بزائین داوای چیمان ئی دەکات جی بە جی بکەین، وە چیمان ئی قەدەغە دەکات خۆمان ئی لایەدەین.

برای سەنگین: ئەم نامیلکە بە دەستت بریتیه ئە کۆکردنەوی چەند فەرمودەیه کی پیغەمبەر (ﷺ) لە سەر سوودو قازانج و گەورەیی و خیری نوێژی جەماعەت. ئەم کۆکراوش بە مەبەستی ئەوێه چونکە زۆر بە مان بێ ناگاین ئەم خیر و پاداشت و موژگینیە خوشانە سەر وەرمان (ﷺ)، نازانین بە هۆی نە چوو نمان، چ زەرەریکمان ئی دەکەوی، مەگەر هەر لە قیامەتدا هەستی پی بکەین کە چەند زەرەمەندو پەشیمانین. چونکە تاقە عیبادەتیکە لە نیو عیبادەتەکاندا رۆژی پینج جار بانگەوازی بۆ دەکری و بەرگویمان دەکەوی، بۆیه بە راستی ئەو کەسە وە نامی ئەم بانگە نەداتە و دەروا بە دەم ئەم بانگە ئەو هێج بە لگەیه کی پی نیه لە رۆژی قیامەتدا، بلی کەس منی ناگادار نە کردۆتە و ئە ناگری دۆزەخ و ئە ژانی سەرفرازی چونکە هەموو رۆژی پینج جار تۆ بانگ دەکری بۆ: (حي على الصلاة = حي على الفلاح) واتە: (وەرن بۆ نوێژی جەماعەت، وەرن بۆ سەرفرازی وەرن خۆتان رزگار بکەن لە ناخوشیەکانی قیامەت و لە ناگری دۆزەخ)، بزانه نوێژی جەماعەت خیری زۆر زۆر بە جوانی سەیری بکەو

ئینی ووردبەو، جا بزانە بە باسکردنی ھەر فەرھەرموودەییەك لە فەرھەرموودەکانی
 پیغەمبەر (ﷺ) قازانجەکانی نوێژی جەماعەتت بۆ روون دەبێتەو، یا
 زەرەدەکانی نەچوونت بۆ نوێژی جەماعەت بۆ دەردەخات، وە نەگەر تا
 نیستات تۆ ئینی بێ بەشی و نەت زانیووە ناگات ئینی نەبوو. داواکارم
 لە خودای گەورە ئەم کارەمان لی وەرگری و بیکاتە تۆیشووی قیامەت
 بۆمان، ئەگەوناھەکانمان خوش بێت، ئەگەمو کوریەکانمان ببوری، ئەگەر
 راستیمان بیکابی نەو، ئە خودای گەورەو بوو، وە نەگەر کەم و کوری و
 ھە ئەمان بووبین نەو، ئە نەفسی خۆم و ئە شەیتانەو بوو.

سوودەکانی نوێژی جەماعەت:

۱- نوێژی جەماعەت لە ژێر تیشکی پرشنگداری قورئانی پیرۆزەو:

یەكەم: جی بە جی کردنی فەرمانی خودای گەورەییە وەك دەفەرمووی:

﴿وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَبُوا مَعَ الرُّكْبَيْنِ﴾ (البقرة: ۴۳)

واتە: (نوێژ بکەن لە گەڵ نوێژکاران).

دووەم: مزگەوت و نوێژی جەماعەت پیاوی خۆراگرو خواویست و ئە خودا

ترس پەرورەدە دەکات، وە چاکترین پاداشت و بەخششی خودا بۆ ئەو جووڕە

کەسانەییە، وەك خودای گەورە دەفەرمووی:

﴿فِي يَوْمٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تَرْفَعَ وَيَذْكُرَ فِيهَا أَسْمُهُمْ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْعُدْوِ

وَالْأَصَالِ ۝ رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ

يَخَافُونَ يَوْمًا تَلْقَٰبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٣٧﴾ لِيَجْزِيََهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا

وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾ الفور. واتہ:

(لہ مزگہ وتانیکیدا کہ مؤلہتی داوہ کہ بہ گہورہو پاک راگیری، زیکرو یادی خودای تیدا بکری، لہو مزگہ وتانہدا تہ سبیجاتی خوا ددکھن لہ بہیانی و نیواراندا* پیوانیک کہ بازرگانی و کرین و فروشتن بی ناگیان ناکات لہ یادی خواو نویژ کردن و زہکات دان، لہ روثیک دہترسن دل و چاوہکان ددگورین* تا خوا پاداشتیان بداتہوہ بہ چاکترین لہوہی کردوویانہ وہ لہ بہ ہری خویہوہ زیاترییان پی ددات، وہ خوا رزق و رۆزی ددات بہ ہر کہسی کہ بیہووی بہ بی ژمارہ)

ب- نویژی جہماعہت لہ ژیر روشنائی فہرموودہ پاک بیگہردہکانی سہرودہمان (ﷺ):

یہ کہم: بہ کردنی ہر نویژیکی جہماعہت پاداشتی حہ جیکت بو دہنووسری، بہ لگہ شمان فہرموودہی پیغہ مہرہ (ﷺ) کہ ددہرمووی: ((مَنْ مَشَى إِلَى صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ فِي الْجَمَاعَةِ، فَهِيَ كَحَجَّةٍ، وَمَنْ مَشَى إِلَى صَلَاةِ التَّطَوُّعِ فَهِيَ كَعُمْرَةٍ نَافِلَةٍ)) حدیث حسن، صححہ الالبانی. واتہ: (ہر کہ سینک بچیتہ مزگہوت بو نویژیکی فہرز بہ جہماعہت بکات، وک لہوہیہ حہ جیک کردیت، وہ ہر کہ سینک ہنگاو بنیت بو نویژیکی سوونہت وک لہوہیہ عومرہیہکی کردیت)

دووم: بہ لہ نجامدانی ہر نویژیکی جہماعہت جیگاہیہکی حہوانہوت بو دروست ددکریت لہ بہ ہشت، وک سہرودہمان (ﷺ) ددہرمووی: ((مَنْ عَمِلَ

إِلَى الْمَسْجِدِ أَوْ رَأَى أَحَدًا فِي الْجَنَّةِ كُلَّمَا غَدَا أَوْ رَأَى) رواه البخاري ومسلم.

واتە: (ھەر کەسێک سەر ئەبەیانیک بەچیتە مزگەوت، یا ئیوارەیک بەچیتە مزگەوت، خودای گەورە بە ھەر رۆشتنیک بۆ مزگەوت جیگایەکی جەوانە لەبەھەشت بۆ دروست دەکات)

سە: یەم: دەبێتە ھۆی رزگار بوونت ئەناگری دۆزەخ و رزگار بوونت ئە دوورویی و (نفاق) بەبەلگەي ئەم فەرموودەیە خۆشەویستمان (ﷺ) کە دەفەرمووی: ((مَنْ صَلَّى لِهٖ اَرْبَعِينَ يَوْمًا فِي جَمَاعَةٍ يُدْرِكُ التَّكْبِيرَةَ الْاُولَى كُتِبَ لَهٗ بَرَاءَتَانِ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّفَاقِ)) ورد في صحيح الجامع الصغير رقم (٦٣٦٥)، وهو حديث حسن لغيره. واتە: (ھەر کەسێ (٤٠) چل رۆژان بۆ خودا نوێژەکانی بەبەردەوامی ئەمزگەوتدا بکات بەمەرجێک بە (الله اکبر)ی -نوێژدابەستن- رابگات، خودای گەورە لەدوو شتان بێ بەری دەکات: یەکەم: ئەناگری دۆزەخ. دوویم: لەدوورویی و (نفاق).

چوارەم: سوودیکێ تری نوێژی جەماعەت ئەویدیە: ئەلایەن خودای گەورەو زەمانەتت پێ دەدریت، ئەگەر ئەو رێگایە بمری دەچیە بەھەشت، وە ئەگەر بمرینی بەسەلامەتی دەگەریتەو، وەك پیغەمبەری خودا (ﷺ) باسی سە: چین دەکات کە زەمانەتیان پێدراو ئەلایەن خودای گەورە، دەفەرمووی: یەکی ئەم سییانە: (... وَرَجُلٌ رَأَى إِلَى الْمَسْجِدِ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ حَتَّى يَتَوَفَّاهُ فَيَدْخُلَهُ الْجَنَّةُ أَوْ يَرِدَهُ بِمَا نَالَ مِنْ أَجْرِ غَنِيمَةٍ) رواه أبو داود (٢٤٩٤)، ورد في صحيح الجامع (٢٠٥٣). واتە: (... یەکیکیان پیاویکە

و ەجێت بۆ مزگەوت بۆ کردنی نوێژی جەماعەت ئەو دەستەبەر-زامن-
کراوە ئەلایەن خودای گەورەو ئەگەر لەریگای مزگەوتدا بمری دە یخاتە
بە هەشتەو، یا دەیگە پێنێتەو بە پاداشت و دەسکەوتیکی زۆرەو

پێنجەم: نوێژی جەماعەت دەبێتە نوورو رووناکی بۆ روژی قیامەت،
بە ناسانی دە پەنەو ئەسەر پردی سیرات، چونکە هەموو کەسێک ئەبەر
رۆشنایی نوورە کە دەروات بەسەر سیراتدا ئەنەسی کورێ ماییک
دەفەر مووی: **يَنْفَعُ مَبْعَرِيْ خُودَا (ﷺ) فەرموویەتی: ((بَشَرِ الْمَشَائِيْنِ فِي
الظُّلَمِ اِلَى الْمَسَاجِدِ بِالنُّوْرِ التَّامِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ))** رواه أبو داود وابن حبان
وابن ماجه، حدیث صحیح.

واتە: (مژدە بەو کەسانە بدن کە بە تاریکی شو دەروان بۆ مزگەوت بۆ
نوێژی جەماعەت لەروژی قیامەتدا رووناکی-نوری- تەواویان پی
دەبەخشین).

شەشەم: یەك نوێژی بە جەماعەت خیری (۲۷) بیست و هەوت نوێژی هەیه
کە تەنھا بکریت، عبدالله ی کورێ عەر (خودای لێی رازی بیست)
دەگێریتەو ئە پێغەمبەری خودا (ﷺ) کە فەرموویەتی: **((صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ
تَفْضُلُ صَلَاةِ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعَشْرِيْنَ دَرَجَةً))** رواه البخاري.

واتە: (نوێژی جەماعەت خیری زیاترە لە نوێژی تاک بە بیست و هەوت
(۲۷) پلە-خیر-).

هەوتەم: وە لە نوێژی بە کۆمەڵ ئەو هەموو سوودانەت دەست دەکەوت:
خیری بیست و پێنج (۲۵) چەندانە خیری زیاترە، وە بە هەر هەنگاوێک

پەلەیه‌کت پی بەرز دەبیته‌وه، وه گوناھێکت پی رەش دەبیته‌وه، وه
 فریشتەکان سە ئاوات ئەسەر دەدن، وه چەند بێنییته‌وه و دابنیشی وه
 ئەوێه ئەناو نوێژدا بێت وایه، وهك سەرورمان (ﷺ) دەفرمووی: ((صَلَاةُ
 الرَّجُلِ فِي جَمَاعَةٍ تَضَعُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي بَيْتِهِ وَسُوقِهِ خُمُسًا وَعَشْرِينَ ضِعْفًا.
 وَذَلِكَ أَنَّهُ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ لَا يَخْرُجُهُ إِلَّا
 الصَّلَاةُ لَمْ يَخْطُ خَطْوَةً إِلَّا رُفِعَتْ لَهُ بِهَا دَرَجَةٌ وَخُطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ، فَإِذَا
 صَلَّى لَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَيْهِ سَادِمًا فِي صَلَاةٍ مَا لَمْ يُخْذِثْ: اللَّهُمَّ
 صَلِّ عَلَيْهِ. اللَّهُمَّ ارْحَمَهُ وَلَا يَزَالُ فِي صَلَاةٍ مَا أَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ)) متفق عليه
 وهذا لفظ البخاري.

واته: (پاداشتی نوێژی بە جەماعەت ئەمزگەوت بە (۲۵) بیست و پێنج
 نوێژ، بەرامبەر ئەو نوێژی که ئەمال یا بازاردا دەکریت، ئەمەش ئەگەر
 دەست نوێژیکی تەواوو رێک و پێک بشوات، ئینجا بەرەو مەزگەوت بەری
 بکەویت، تەنها بەمەستی نوێژ دەرجیت، ئەو کەسە هەر هەنگاوی باوێت
 پەلەیه‌ک بەرز دەبیته‌وه، گوناھێکی رەش دەبیته‌وه، وه کە نوێژی کرد تا
 ئە جێگە کە ی خۆیدا بێنییته‌وه دەست نوێژی نەشکیت، ئەو فریشتەکان
 ئویان دەپارێنەوه دەلێن: ئە ی خۆدایە رەحمی پی بکە، بەم شیوێه دەبیست
 تا چاوەروانی نوێژ بکا وهك ئەوێه که ئە نوێژدا بێت).

ئەبو هورەیرە (رضی اللہ عنہ) دەگێڕێته‌وه پێغەمبەری خودا (ﷺ) فرموویەتی: ((إِذَا
 يَزَالُ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا دَامَتِ الصَّلَاةُ تُحْبِسُهُ، لَا يَمْنَعُهُ أَنْ يَنْقَلِبَ إِلَى
 أَهْلِهِ إِلَّا الصَّلَاةُ)) متفق عليه. واته: (هەر کە سێک ئە نیوێه ئەمزگەوت

بمینیته وه، وهك نهودیه له نویژدا بوو بیټ، بهو مهرجه دی جگه له نویژ هیچی تر قه دهغه دی نهكات له گه رانه وه بؤ ناو مال و مندا له كه دی).

هه شتم: ههركه سی نویژی (عیشاو به یانی) به جه ماعت بکات وهك نهودیه هه موو شه وه تا به یانی شه و نویژی کردبیټ، وهك پیغه مبهری سه رودرمان (ﷺ) ده فهرمووی ((مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا قَامَ نِصْفَ اللَّيْلِ وَمَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا قَامَ اللَّيْلَ كُلَّهُ)) رواه مسلم، ورد فی صحیح الجامع (٦٣٤١). واته: (ههركه سیك نویژی (عیشا) به جه ماعت بکات وهك نهودیه تاكو نیوهی شه و نویژی کردبیټ، وه نهودی نویژی به یانی به جه ماعت بکات وهك نهودیه هه موو شه وهكه شه و نویژی کردبیټ).

نویهم: رزگارت دهكات له سیفه تیکی دوو پرووی - مونافیقی -، نه بو هوریره (خوای لیی رازی بیټ) ده فهرمووی: پیغه مبهری خودا (ﷺ) فهرموویه تی: ((إِنْ أَتَقَلَّ صَلَاةٍ عَلَى الْمُنَافِقِينَ صَلَاةُ الْعِشَاءِ وَصَلَاةُ الْفَجْرِ وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا)) رواه المسلم. واته: (قورسترین نویژ له سه ر دوو پروان - مونافیقان - نویژی به یانی و عیشایه، نه گه ر بزائن چ پاداشت و خیریکی تی دایه نهوا به گاگو لکیش بوايه ده هاتن بوی).

دهیهم: رزگارت دهكات له هه ره شه دی پیغه مبهری خوشه ویست (ﷺ) نه بو هوریره (خوای لیی رازی بیټ) ده فهرمووی: پیغه مبهری خودا (ﷺ) فهرموویه تی: ((لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَ بِالصَّلَاةِ فَتُقَامَ ثُمَّ أَمُرَ رَجُلًا فَيُصَلِّيَ بِالنَّاسِ ثُمَّ أَنْتَلِقَ مَعِيَ بِرِجَالٍ مَعَهُمْ حُزْمٌ مِنْ خَطَبٍ إِلَى قَوْمٍ لَا يَشْهَدُونَ

الصَّلَاةُ قَاحِرَةٌ عَلَيْهِمْ يَوْمَ تَكُونُ النِّارُ) رواه البخاري. واتە: (ويستمر

بە پياوێك بڵێم لە جياتی من پێش نوێژەكە بۆ خەتکی بگات، منیش لە گەڵ
كۆمەڵێكدا بچین بۆ سەر ئەو مائانەی كە پیاوێكانیان دوا دەكەون لە نوێژی
جەماعەت بە باوێشە داریكەوێ بۆ ئەوێ مائەكانیان بە سەردا بسووتێنم).

یازدەهەم: بەهۆی نوێژی جەماعەت لەرێگادا بەهەر هەنگاوێك خیریکەت بۆ
دەنووسریت، وە گوناھیکەت ئی رەش دەبیتەو، قەتادە (خودا لێی رازی
بیت) دەفەرموویت: **يَتَغَمَّدُكَ بِرَحْمَتِهِ خُذْ** (فەرمووێت: **((حِينَ يَخْرُجُ الرَّجُلُ
مِنْ بَيْتِهِ إِلَى مَسْجِدِهِ قَرَّبَلْ تُكْتُبُ حَسَنَةً وَرَجُلٌ تَمُدُّ سَيِّئَةً))** ورد في صحيح
الجامع، رقم: (٧٠٥). واتە: (كاتێ كە سێك دەچیتە دەرەوە لە مائەكە یەوێ
بۆ مزگەوت بەهەر هەنگاوێك خیریکێ بۆ دەنووسریت، وە گوناھیکێ ئی
رەش دەبیتەو).

دوازدەهەم: سوودیکی تری نوێژی جەماعەت، خۆشەویستترین کار ئە نجام
دەدەیت، كە خودای گەورە خوشحال دەبیت پێی وەك ئەو فەرموودەي كە
عبدالله ی كوری عومەر (خودا لە خۆی و باوكی رازی بیت) دەفەرمووی،
پێغەمبەری خودا **ﷺ** (فەرمووی: **((إِنَّ اللَّهَ لَيُعْجِبُ مِنَ الصَّلَاةِ فِي
الْجَمْعِ))** رواه أحمد، صححه الألباني في سلسلة الصحيحة. واتە: (خودای
گەورە خوشحال – سەرسام – دەبیت لە نوێژی ئەو كەسەي كە بە جەماعەت
نوێژەكەي ئە نجام دەدات)

سیزدەهەم: دەبیتە میوانی مائی خودای گەورە، ئەبێ سەعییدی خودی
(خودا لێی رازی بیت) دەفەرموویت: **يَتَغَمَّدُكَ بِرَحْمَتِهِ خُذْ** (فەرمووێت: **((حِينَ يَخْرُجُ الرَّجُلُ
مِنْ بَيْتِهِ إِلَى مَسْجِدِهِ قَرَّبَلْ تُكْتُبُ حَسَنَةً وَرَجُلٌ تَمُدُّ سَيِّئَةً))** ورد في صحيح
الجامع، رقم: (٧٠٥). واتە: (كاتێ كە سێك دەچیتە دەرەوە لە مائەكە یەوێ
بۆ مزگەوت بەهەر هەنگاوێك خیریکێ بۆ دەنووسریت، وە گوناھیکێ ئی
رەش دەبیتەو).

خودای گهوره دهفهرمووی: ((ان بیوتی فی الارض المساجد وان زواری فیها

عمارها)) رواه ابو نعیم بسند ضعیف. واته: (به راستی مائه کانی من له سهر زهویدا مزگه و ته کانه، وه نهوانه ی دینه مزگه و ت ناودان گهردهوی مزگه و ته کانن).

چوارددهم: شهیتان ناتوانی به سهر نویژ خوینی به کومه لدا زالییت، وه ناتوانیت له کومه لی موسلمانان دای برنییت، نه بو دهردا (خودا لی رازی بیت) دهفهرمووی: له پیغه مبهری خودام بیستوه (ﷺ) فهرموویه تی: ((ما من ثلاثة قرية ولا بدو لا تقام فیهم الصلاة إلا قد استحوذ علیهم الشیطان فلیکم بالجماعة فإنما یأکل الذنب من الغنم القاصية)) رواه ابوداود والنسائی، بسند حسن.

واته: (نه هاتوووه سی کهس له دنییه ک یا له دهشتیکدا بن و نویژ به جه ماعت نه کهن، شهیتان به سهریاندا زال ده بیت، که وابوو پیویسته موسلمانان کان هه میشه نویژ به جه ماعت بکهن، چونکه گورگ نه و مه ره ده خوا که له رانه مه رابراوه).

پازدهم: سوودیکی تری نه و دیه نه و دی ده چیت بو نویژی جه ماعت تادیته وه شوینی هه نگاوه کانیان دیاری ده کریت و ده نووسریت، نه مهش بو قیامت سوودیکی زوری ده بیت، وه ک سهر وهرمان (ﷺ) سه باره ت به بنه مائه ی سه له مه کاتیک ویستیان مالیان ببه نه ناو مه دینه بو نه و دی له مزگه و ت نزیک بن، پیغه مبهری خوشه ویست (ﷺ) پیانی فهرموو: ((یا بني سلمة دیارکم تکتب ءاشارکم دیارکم تکتب ءاشارکم)) رواه

مەسەلم. واتە: (ئەي بێدەمالەي سەلامە لەشۆینی خۆتاندا بێننەوه، چونکە بەمانەوهو هاتووچۆتان بۆ مزگەوت شۆینەوارتان دیاری دەکری و دەنوسری - پاداشتتان دەدریتەوه -).

پێغه مەبری خودا (ﷺ) دەفەرموی: ((إِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ أَجْرًا فِي الصَّلَاةِ أَعْدَهُمْ إِلَيْهَا مَمْشًى فَأَبْعَدَهُمْ)) رواه مسلم، ورد في صحيح الجامع (١٠٦٥). واتە: (ئەهەموو کەسێک پاداشت و خێر گەوره ترو زیاتر لە نوێژە کە یاندا ئەو کەسانەن کە ئەدوو روهو دین بۆ مزگەوت تا ریگاکانیان دوورتر بێت پاداشتە کە یان گەورە یە).

شازدەهەمین: ئە قیامەتدا ئە ژێر سیبەری خودای گەورەدا دە بێت، کە ئەو رۆژدا هیچ سیبەریک نیە، جگە لە سیبەری عەرشی خودای گەورە، پێغه مەبری خودا (ﷺ) دەفەرموی: ((سَبْعَةُ يَظْلَهُمُ اللَّهُ فِي يَوْمٍ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ رَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ فِي الْمَسَاجِدِ...)) رواه البخاري ومسلم. واتە: (حەوت چەین ئە ژێر سیبەری خودای گەورەن ئەو رۆژە کە هیچ سیبەریک نیە جگە لە سیبەری ئەو نە بێت، ئایا دەزانن یە ک ئەوانە کێ یە؟ پیاویکە دلی بەردەوام پە یووست بێت بە مزگەوت، کە نوێژیکی کرد دلی هەر لە لای نوێژە کە ی ترە بۆ ئە نجامدانی).

چە فەدەهەمین: یەکیکی تر لە سوودەکانی نوێژی جەماعەت ئەو یە، پیش نوێژ کەم و کوری و ناتەواوی نوێژە کە ت هە لدهگری، پاداشتی تەواوی خۆت وەر دەگری، ئە بو هورە یەرە (خودای لێی رازی بێت) دەفەر مووی: پێغه مەبری

خودا (ﷺ) فەرموویەتی: ((يُطْلَوْنَ لَكُمْ فَإِنْ أَصَابُوا قُلُوبَكُمْ وَإِنْ أَخْطَأُوا

قُلُوبَكُمْ وَعَلَيْهِمْ)) هذا الحديث انفرد به البخاري.

واتە: (پێش نوێژتان بۆ دەکەین ئێنجا نەگەر بەباشی کردتان ئەوا پاداشتی تەواو بۆ ئێوەیە، وە نەگەر بەناتەواوی کردتان ئەوا پاداشتی باش بۆ ئێوەیە، گوناھەکەش بۆ ئەوانە)

هەژدەهەمین: دەبیته هیدایەت بۆت، وە نیشانهی بڕوای تەواوە عبدالله ی کوری مسعود (خودا لێی رازی بیّت) دەفەرمووی: ((لَقَدْ رَأَيْتُنَا وَمَا يَتَخَلَّفُ عَنِ الصَّلَاةِ إِلَّا مُنَافِقٌ قَدْ عَلِمَ نِفَاقَهُ، أَوْ مَرِيضٌ إِنْ كَانَ الْمَرِيضُ لِيَمْشِيَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ حَتَّى يَأْتِيَ الصَّلَاةَ وَقَالَ: إِنْ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) عَلِمْنَا سُنَنَ الْهُدَى، وَإِنْ مِنْ سُنَنِ الْهُدَى الصَّلَاةُ فِي الْمَسْجِدِ الَّذِي يُؤْذَنُ فِيهِ)) رواه البخاري (٤٦٥) ومسلم.

واتە: (ئێمە پێمان وابوو کەسێ ئە نوێژی بە جەماعەت دواناکەوێت مەگەر دووڕوو-موناڤیقیکی-روون و ناشکرا بیّت، یا نەخۆشیک بووایە، نەگەر نەخۆشیش بوایە دوو کەس دەستیان دەگرت بۆ نوێژدەیان دەبەرد، ئێنجا دەفەرمووی: پێغه مەبری خودا (ﷺ) رینگای راست و هیدایەتی ڤێرکردین، یەکیەک ئەو رینگا راستانە نوێژکردنە ئەو مەزگەوتانە ی کە بانگی تێدا دەدری).

نۆزدەهەمین: هەر کەسێ بچیتە مەزگەوت بۆ نوێژی جەماعەت، بە نوێژدەکە رانەگات خودای گەورەو خاوەن بەخشش و میهرەبانی خێری تەواوی بۆ دەنووسیت، بەبێ کەم و کۆری، خوشەوێست (ﷺ) دەفەرمووی: ((مَنْ تَوَضَّأَ

قَاخَسَنَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ رَامَ قَوَّجَدَ النَّاسَ قَدْ صَلَّوْا اعْطَاهُ اللَّهُ مِثْلَ أَجْرِ مَنْ صَلَّاهَا لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أَجُورِهِمْ شَيْءٌ)) أبوداود رقم: (٥٦٤٠) والنسائي: (١١١/٢)، صححة الألباني. واتە: (هەر کە سێک دەست نوێژیکی جوان بشوات، پاشان بەرێ بکەوێت بۆ مزگەوت نینجا ببینی خەڵکان نوێژیان تەواو کردووە بەو چوونە ی بۆ مزگەوتە کە خودای گەورە هەمان پاداشتی ئەو کە ساندە ی بۆ دەنوسیێت کە نوێژیان بە جەماعەت کردبوو بێ ئەودی هیچ لە پاداشتی ئەوان کەم بکاتەو).

بیستەمین: بەهۆی نوێژی جەماعەت دەبێتە دراوسی - جیرانی - خودای گەورە: انس کوری نوسامە دەگیرێتەو کە پیغەمبەری خودا (ﷺ) فەرموویەتی: ((إِنَّ اللَّهَ لَيُنَادِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ آيْنَ جِيرَانِي آيْنَ جِيرَانِي: قَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ رَبَّنَا، وَمَنْ يَنْبَغِي أَنْ يُجَاوَرَكَ: قَالَ: آيْنَ عُمَارُ الْمَسَاجِدِ)) رواه أحمد، صححه الشيخ الباني في سلسلة الأحاديث الصحيحة، رقم (٢٧٢٨). واتە: (خودای گەورە ئەروژی قیامەت بانگ دەکات و دەفەرمووی: کوا دراوسی کەم کوا دراوسی کەم: فریشتەکان دەڵێن: ئەی خودای گەورە کێ شایستە ی ئەوێ بە بێ بە دراوسی تۆ، خودای گەورە فەرمووی: کوان ئەو کە ساندە ی کە مزگەوتە کانیان ناوەدان دەکەمەو).

بیست و یەکەمین: بەهۆی نوێژی جەماعەت دەچیتە شوینیەک و هۆگری شوینیەک دەبی کە خوشەوێستری شوینە لای خودای گەورە، ئەبو هورەیرە (خودا لێی رازی بێت) دەگیرێتەو لە پیغەمبەری خودا (ﷺ) دەفەرمووی: ((أَحَبُّ الْبِلَادِ إِلَى اللَّهِ مَسَاجِدُهَا وَأَبْغَضُ الْبِلَادِ إِلَى اللَّهِ أَسْوَاقُهَا)) رواه

مسلم (۲۳۹). واتہ: (خوشه‌ویستریں ولات - شوین - لای خودای گہورہ مزگہوتہ‌کانہ، وہ ناشیرین ترین ولات - شوین - لای خودای گہورہ بازارہ‌کانہ) (به‌تاییه‌ت لہم سہ‌ردمہ) گہ‌وابوو: ہدوئبدہ خودای (عزوجل) لہ جیگایہک بتبینی کہ خوشه‌ویستریں شوینہ.

بیست و دوہمین: بہر رہ‌حمہ‌تی خودای گہ‌ورہو، دوعای چاک فریشتان دہکوی نہ‌گہر لہ‌ریزی یہ‌کہم بودستی خودای گہ‌ورہو مہ‌لانیکہ‌تہ‌کان سہ‌لواوت لہ‌سہر لی‌دہدن، سہ‌لواوتی خودای گہ‌ورہ بہ‌زہی و رہ‌حمہ‌ت باراندنہ، سہ‌لواوتی مہ‌لانیکہ‌تانیس داوای لی‌خوش‌بوون کردنہ، پیغہ‌مبہری خودا (ﷺ) دہ‌فہرمووی: ((إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الصَّالِحِينَ)) رواہ أحمد وصحہ الالبانی. واتہ: (خودای گہ‌ورہو رہ‌حمہ‌ت و میہربانی خوی دادہ‌بارینی، وہ فریشتہ‌کانیش داوای لی‌خوش‌بوون دہ‌کەن بوئو نہ‌و گہ‌سانہ‌ی کہ لہ‌ریزی یہ‌کہم نویژ دہ‌کەن، ووتیان: نہ‌ی پیغہ‌مبہری خودا ریزی دووہ‌میش فہرمووی: ((وَعَلَى الثَّانِي)) هذه الزيادة ضعيف.

بیست و سی ہمین: خودای گہ‌ورہ شانازیت پیئوہ دہ‌کات لای فریشتہ‌کانی خوی، نہ‌گہر لہ‌نویژیک تہ‌واو بوو، چاوہ‌روانی نویژیکی تر بیت، عبد‌اللہ‌ی کوری عہ‌مری کوری عاس (ﷺ) دہ‌فہرمووی لہ‌خزمہ‌ت پیغہ‌مبہری خودا بووم (ﷺ) نویژی مہ‌غرییمان کرد، ہہ‌ندی کەس گہ‌رانہ‌وہ، وہ ہہ‌ندی کەشیش مانہ‌وہ چاوہ‌روانی نویژی عیشایان کرد پیغہ‌مبہری خودا (ﷺ) بہ‌خیرا ہات بہ‌رہو ذیمہ فہرمووی: ((أَبَشِرُوا هَذَا رَبُّكُمْ قَدْ قَتَحَ أَبَا مِنْ أَبْوَابِ السَّمَاءِ يَبْهِيكُمْ الْمَلَائِكَةُ، قَالَ أَنْظِرُوا إِلَى عِبَادِي قَدْ قَضُوا

فَرِيضَةٌ وَهُمْ يَنْتَظِرُونَ آخِرُهَا) رواه ابن ماجه رقم (٨٠١) ورد في سلسلة

الصحيحة رقم: (٦٦١) للشيخ الألباني. واته: (مژده بدن خودای گەورە دەرگایەك ئە دەرگاكانی ناسمانی كردهو، شانازیتان بەنیوێه دەكات لای فریشتەكان، دەفەرمووی: سەیری بەندەكانم بکەن، نوێژیکیان تەواو کردوو، چاوەڕوانی نوێژیکی تر دەکەن).

بیست و چوارەمین: ئەوێ نوێژی بە جەماعەت بکات خودای گەورە مۆری ئەسەر دلی نادات و، ئە بێ ناگیان نازمێردری، بە پیچەوانەئە ئەو کەسانەئە کە نایەن بۆ نوێژی جەماعەت، پیچەمبەری سەرورمان **(ﷺ)** دەفەرمووی: **((لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وَدْعِهِمُ الْجَمَاعَاتِ آو لَيَخْتَمَنَّ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ، ثُمَّ لَيَكُونَنَّ مِنَ الْفَاقِلِينَ))** صحیح ابن ماجه (١٣٢/١) و صححه الألباني.

واته: (ئەو کەسانەئە کە وازیان ئە نوێژی جەماعەت هێناو، یا واز ئەم کردارە دینن، یا خودای گەورە مۆر ئەسەر دلیان دەدات، پاشان ئە بێ ناگیان دەریمێردری).

بیست و پێنجەمین: هاتوچو کردنی مزگەوت، نیشانەئە تەقوادی و خواناسی تۆیەو، دەبیته هۆی دەرپاز بوونت و پەرینهووت ئەسەر پردی سیرات و، رازی بوونی خوای گەورەو، دواییش بە دەست هێنانی بەهەشت، سەردارمان **(ﷺ)** دەفەرمووی: **((الْمَسْجِدُ بَيْنَ كُلِّ تَقِيٍّ وَتَكْفُلُ اللَّهُ لِمَنْ كَانَ الْمَسْجِدُ بَيْتَهُ بِالرُّوحِ وَالرَّحْمَةِ وَالْجَوَازِ عَلَى الصِّرَاطِ إِلَى رِضْوَانِ اللَّهِ: إِلَى الْجَنَّةِ))** رواه الطبراني وضعفه الألباني. واته: (مزگەوت مالتی هەموو

خوێناسیکە، خەودای گەورەش بە لێنی داوە ئەو کەسە ی کە مەزگەوت بە مانی
خۆی بزانی سۆزو میهرەبانی بە سەردا بپێژێنی و، بە سەر پردی سیراندە
دەربازی بێت رەزامەندی خەودا بە هەشت بە دەست دینیت).

بێست و شەشەمین: هاتووچوی مەزگەوت چاوەڕوانی نوێژ لە دوا ی نوێژ،
بە ئەندازە ی پاداشتی ئێشکگرو سەنگەر نشینی غەزایە لە پێناو خەودای
گەورە ی، ئە بو هورە پەرە (ﷺ) دەگێڕێتە وە لە پێغەمبەری خەودا (ﷺ)
دەفەر مەووی: ((إِلَّا أَذْلَكُمُ عَلَى مَا يَمْحُوهُ اللَّهُ بِهَ الْخَطَايَا، وَيَرْفَعُ بِهَ
الدرجات؟ قالوا: بلى يا رسول الله، قال: إسْبَاغُ الوُضوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ وَكَثْرَةُ
الْخَطَا إِلَى الْمَسَاجِدِ وَانْتِظَارُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصَّلَاةِ، فَذَلِكُمُ الرِّبَا، فَذَلِكُمُ
الرِّبَا، فَذَلِكُمُ الرِّبَا)) رەواە مسەلم. واتە: (نایا شتیكتان پێ بلیم
کە خەودای گەورە بە هۆیە وە تاوانە کانتان بپێژێتە وەو پلەتان بەرز
بکاتە وە؟ ووتیان: بە ئێ ئێ ی پێغەمبەری خەودا (ﷺ) فەر مەووی: شووشتنی
دەسنوێژی تەواوە لە کاتی زەحمەتی و ناردە حەتی، زۆر هەنگاو نانە بو
مەزگەوت، وە چاوەڕوانی نوێژ لە دوا ی نوێژ، ئەمە وە ک سەنگە نشینیە
لە پێناو خەودای گەورە، ئەمە وە ک سەنگە نشینیە لە پێناو خەودای گەورە،
ئەمە وە ک سەنگە نشینیە لە پێناو خەودای گەورە).

بێست و حەوتەمین: بە هۆی هەر چوون و هاتنە وە یەکت بو مەزگەوت خێرو
پاداشتی بو دە نووسریت، ئوبە ی کوری کە عەب (ﷺ) دەگێڕێتە وە
دەفەر مەووی: پیاویک ئە ئە نساریە کان مانی ئە هەموو کەس دوورتر بوو
لە مەزگەوت، هەموو نوویژەکانی بە جەماعەت بوو، هیچ نوێژیکی بێ

جەماعەت نەدەکرد پێیان دەوت: خۆزگە گۆی درێژیکت هەبایە تا ئەکاتە تاریک و گەرماکاندا سواری ببای ووتی: پێم خۆش نیە ماله‌گەم ئەتەنیشت مزگەوت بێت، بەئکو من دەمەوی بەهاتوو چوونم بۆ مزگەوت پاداشتی زۆرم بۆ بنووسریت! پیغەمبەری خودا (ﷺ) پێی فەرموو: ((قَدْ جَمَعَ اللَّهُ لَكَ ذَلِكَ كُلَّهُ)) رواه مسلم. واتە: (خودای گەوره هەموو ئەو پاداشتانە بۆ کۆکردویەوه - هەموویت بۆ نووسراوه -)

بێست و هەشتەمین: هەر کەسێک دەست نوێژیکی چاک و تەواو بشوات، ئینجا بۆ مزگەوت بچیت، خودای گەوره لێی خۆش دەبێت، خۆشەویستمان (ﷺ) دەفەرموی: ((وَمَنْ تَوَضَّأَ فَاَسْبَغَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ مَشَى إِلَى صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ فَصَلَّاهَا مَعَ الْإِمَامِ غُفِرَ لَهُ ذَنْبُهُ)) رواه ابن خزيمة وصححه الألباني (٢٩٩) في صحيح الترغيب والترهيب. واتە: (هەرکەسێک دەست نوێژیکی تەواوو دروست بشوات، پاشان بۆ نوێژی فەرز بچیتە مزگەوت، خودای گەوره ئەهەموو گوناھەکانی خوش دەبێت)

بێست و نۆیەمین: سوودیکی تری نوێژی بە جەماعەت ئەوەیە کاتی تۆ بەردەوام بێ ئەسەر نوێژی جەماعەت، هەرکاتی دیار نەبێ مەلانیکیەتەکان بەدواتدا دەگەرێن و هەوالت دەپرسن، وە ئەگەر نەخۆشبێ سەردانت دەکەن. چەند خۆشە مەلانیکیەت لێت بپێچیتەوه، سەردانت بکات، خۆشەویستمان (ﷺ) دەفەرموی: ((ان للمساجد أوتاداً، الملائكة جلساؤهم إن غابوا يفتقدهم، وإن مرضوا عادوهم، وإن كانوا في حاجة أعانواهم....)) صحيح السلسلة الصحيحة (٢٤٠١) حسن صحيح الرقم: (٢٢٩).

ۋاتە: (مژگەۋتەكان كۆلەگانىكىيان ھەيە فريشتهكان ھاورىيانن، كاتى
بزر بن لىيان بەدۋاياندا دەگەرین، ۋە ئەگەر نەخۇش بن سەردانىان
دەكەن، ۋە ئەگەر نىش ۋ كارىان ھەبى يارمەتيان دەدەن).
سېيەمېن: سوۋدىكى تىرى نوڭزى جەماعەت بەجۋوت كىردى پىيەكانت
لەگەل نوڭزى خوينانى كۆشكىكت لەبەھەشت بۇ دروست دەكرى.
سەرۋەرمەن (ﷺ) دەفەر مۆيت: ((**مَنْ سَدَّ قُرْبَةَ رَفَعَهُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً وَبَنَى بَيْتًا
لَهُ فِي الْجَنَّةِ**)) رۋاھ الطبرانى صححه الألبانى في صحيح الترغيب رقم
(۵۰۵). ۋاتە: (ھەر كەسك كەلىنىكى نيۋان خۇى ۋ موسلمانىك پىر
بكاتەۋە، خۇداى گەۋرە پلەيەك بەرزى دەكاتەۋە لەبەھەشتدا كۆشكىكى
بۇ دروست دەكات).
* موسلمانى بەرىز: بزائە تا ئىستا چەند كۆشكى وات لەدەستداۋە،
بەھۇى پابەند نەبۋوت بە سۈننەتى پىغەمبەر (ﷺ).
* كاتىك مامۇستا پىمان دەلىت: رىك راۋەستى رەھمەتى خۋاتان لى بىت
كە ئەمە سۈننەتى پىغەمبەرە زۇر كەس ھەر گۈشى پىنادات، بەلكو ھەر
لەسەر پىچەۋانە سۈننەتى پىغەمبەر (ﷺ) بەردەۋامە.
* كەۋابو پىۋىستە ئەگەر كەسك پىنى ۋوتى ئەۋ راۋەستانە ھەلەيە
بەلكو سۈننەتى پىغەمبەر ئەۋەيە شانمان لەناست شانەكانمان بىت،
پىيەكانمان لەتەك پىيەكانمان بىت ۋ روو لەقىيەلە بىت.
* بەراستى پىۋىستە مامۇستايانى ئايىنى لەم بابەتە كەمتەر خەمى
نەكەن، زۇر پىنداگرى بكەن لەسەر سۈننەتەكان، چۈنكە مامۇستاۋ پىش

نوێژهكان پێشه‌واي خه‌لكن، بۆيه ده‌بێ بۆيان روون بکه‌نه‌وه‌و تێيان

بگه‌ینن و پێيان را بگه‌یه‌نن. وه‌بۆ ما مۆستا ره‌وايه سه‌فه‌كان رێك خا

سی و یه‌که‌مین: به‌چوونت بۆ نوێژی جه‌ماعه‌ت خودای گه‌وره پێ خوشحاله،

پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) ده‌فه‌رموی: ((ما توطن رجل مسلم المساجد للصلاة

والذكر إنا نبشبه أهل الغائب بغائبهم إذا قدم عليهم)) صححه

الالباني في صحيح الترغيب (٢٢٧) وفي سنن ابن ماجه (٨٠٠).

واته: (هه‌ر پیاویکی موسلمان له‌شوێنی خۆیدا له‌مزگه‌وتدا دا بنیشی و

بمینیته‌وه بۆ نوێژکردن و یادو زیکری خودای گه‌وره، خودای گه‌وره پێ

خوشحالت‌ره له‌وهی که‌که‌سیکی نادیارو دووری بیت‌ه‌وه خودای گه‌وره

به‌نه‌ندازه‌ی نه‌و که‌سه‌و زیاتریش خوشحاله. به‌مه‌رجێك خۆی به‌ قسه

یاخوت ئامیرێك خه‌ریك نه‌کات یاخوت ته‌له‌فۆن کردن و هتد

سی و دووهمین: گه‌وره‌ترین و باشت‌رین نوێژی جه‌ماعه‌تیش نوێژی به‌یانی

رۆژی جومعه‌یه، پێغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) ده‌فه‌رموی: ((افضل الصلوات

عند الله صلاة الصبح يوم الجمعة في جماعة)) اخرج ابو نعيم صححه

الالباني.

(باشت‌رین نوێژ لای خودای گه‌وره نوێژی به‌یانی رۆژی جومعه‌یه که

به‌جه‌ماعه‌ت بیکه‌یت)

سی و سێهه‌مین: گه‌وره‌یی و ریزو نوێژی جه‌ماعه‌ت له‌م فه‌رموده‌یه روون

ده‌بیت‌ه‌وه که‌سه‌د که‌س به‌تاك تاك هه‌ر که‌س بۆ خۆی نوێژ بکات ناگاته

ناستی چوار که‌س لای خودای گه‌وره که‌ به‌جه‌ماعه‌ت بیکه‌ی پێغه‌مبه‌ری

خودا (ﷺ) دەفەرموو: ((صلاة رجلين يوم أحدهما أركس عند الله

من صلاة ثمانية تترى صلاة أربعة يؤمهم أحدهم أركس عند الله من صلاة مانق تترى)) رواه البخاري في التاريخ، والبزار والديلمي وصححه الحاكم والألباني. واتە: (نوێژ کردنی دوو پیاو کە یەکێکیان پێش نوێژی ئەوێتیان بکات باشترە لای خودای گەورە لە نوێژی هەشت کەس بە جیا جیا بیکەن، وە نوێژی چوار کەس کە یەکێکیان پێش نوێژیان بۆ بکات باشترە لای خودای گەورە لە نوێژی سەد کەس کە بە جیا جیا بیکەن).

سی و چوارەمین: فەرمودەیەکى پێغه مبه‌رى خودا هه‌یه (ﷺ) به‌ پێویستی دهرانم به‌ بیر خۆینه‌رانی خۆشه‌ویست به‌ینه‌وه‌ بۆ ناگاداری ئەو کە سانه‌ی کەنایه‌ن بۆ نوێژی جەماعەت تا بزانی چەند زیانیان لێ دەرکەوێت به‌هۆی ئە نجام نەدانی نوێژی جەماعەت، ئە‌و هورەیره (خودا لێی رازی بێت) دەفەرموو: کە پێغه مبه‌رى خودا (ﷺ) فەرموویه‌تی: ((إِنَّ الرَّجُلَ لِيُطْلَى سَتِينَ سَنَةً وَمَا تُقْبَلُ لَهُ صَلَاةٌ لَعَلَّهُ يُتِمَّ الرُّكُوعَ وَلَا يُتِمَّ السُّجُودَ وَيُتِمَّ السُّجُودَ وَلَا يُتِمَّ الرُّكُوعَ)) رواه أحمد حسنه الألباني. واتە: (پیاوی وا هه‌یه (٦٠) شه‌ست سال نوێژ دەرکات، به‌ نام نوێژه‌کە‌ی ئی وەرناگیریت، چونکە کاتی چه‌مانه‌وه‌ —رکوع— دەرکە‌ی تە‌واو بێت، کړنووش —سە‌جـد— دەرکە‌ی تە‌واو نیه‌، وە ئە‌گەر کړنووش —سە‌جـد— دەرکە‌ی تە‌واو بێت، چه‌مانه‌وه‌ —رکوع— دەرکە‌ی تە‌واو نیه‌)

بزانه‌ بۆی به‌ریزیم: به‌س له‌ به‌ر ئە‌وه‌ی —رکوع— و —سە‌جـد— دەرکە‌ی تە‌واو نە‌بێت، نوێژه‌کە‌ی ئی وەرناگیریت!! خو ئە‌گەر ئە‌و پیاو‌ی بێت بۆ نوێژی

جەماعت، ئەکەم و کورتی و ناتەواوی نوێژەکە ی بە دوورو پارێزراو دەبێت، وەك پێغه مبه‌ری خودا (ﷺ) دەفەر مووی: ((يُصَلُّونَ لَكُمْ فَإِنْ أَصَابُوا قُلُوبَكُمْ وَإِنْ أَخْطَنُوا قُلُوبَكُمْ وَعَلَيْهِمْ)) رواه البخاري. واتە: (ئەگەر بە باشی پیش نوێژیان بۆ کردن ئەو پاداشتی تەواو بۆ ئێمە بۆ ئەوانە، و ئەگەر بە باشی پیش نوێژیان بۆ نە کردن گوناھو سزاگە ی بۆ ئێمە ئەوانە).

ئەوانەى ناچن بۇ نوپۇزى جەماعت لەسۇنگەى ئايەت و
فەرمودەو ووتەى پېشىنە چاكەكاندا :

يەكەم : نوپۇزى جەماعت لەشەرەزارىيەكى زۇر گەۋرەى رۇزى قىيامەت
دەتپاريزى، بەراستى ئەو ئايەتەى ئىستا بۇت باس دەكەين بەسە بۇ
كەسەك كەدلىكى زىندوو بەناگای ھەبىت، ئايەتەكەش خودای گەۋرە
دەفەرەموى: ﴿يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى الشُّجُورِ فَلَا يَسْتَلِيمُونَ﴾ (١٢)

خَشِيعَةً أَبْصَرُهُمْ رَمَقَهُمْ ذُلٌّ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى الشُّجُورِ وَهُمْ سَلَامُونَ ﴿١٢﴾

(القلم). واتە: (لەپۇزى دوايى خودای پەرورەدگار قاچى خۇى نىشانى
موسلمانان دەدات (قاچىكە كە شايستەى دەسەلات و گەۋرەى خۇى بىت)
نوپۇز خوين خراپ و دوورووكان بانگ دەكرىن بۇ سوژدە بردن، بەلام
ئاتوانن سوژدە بەرن، چاوشۇر پوو رەشن لەشەرەزارىاندا، چونكە
لەدونىادا بانگ كرابوون بۇ سوژدە بردن سوژدەيان ئەدەبرد بۇ پەرورەدگارو
دروستكەريان لەكاتى كەساغ و سەلامەت بوون - دەياتوانى سوژدە بەرن -).

دووم : پېغەمبەرى خوداش (ﷺ) لەتەفسىرى ئەم ئايەتە پىرۇزە
دەفەرەموىت: ((يُكْشَفُ رُبُّنَا عَنْ سَاقِهِ، فَيَسْجُدُ لَهُ كُلُّ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ،
وَيَبْقَى مَنْ كَانَ يَسْجُدُ فِي الدُّنْيَا رِيَاءً وَ سَمْعَةً فَيَذْهَبُ لِيَسْجُدَ فَيَعُودَ

ظەھرە طبقاً واحداً)) اخرجه البخاري في صحيحه. واتە: (پەرەردگارمان

قاچی خۆی دەرەخات (قاچ بریتیە لەسەرۆی گۆزینگ خوار نەژنۆ) -
کەشایستەئە دەسلەت و گەورەیی خۆی بیئت، ئیئە چۆنیەتەکەئە نازانین-،
ئینجا هەموو باوەرداریکی پیاوو نافەرت سوژدە بۆ خودای گەورە دەبەن و
دەچنە سوژدە، بەلام ئەو کەسانە کە لەدونیادا بۆ ناوو خۆدەرخستن
سوژدەیان بردوو دەرۆن بۆ ئەوێ سوژدە بردنە بەلام پشتیان دەبیئتە یەک
پارچەو ناچەمیئەو - پەنا بەخودا ئەم سەرشۆریە-).

جا برایانی بەریزەم بابزانین زانایانی ئەم ئومەتە ئەسەحابدو تابعینە
بەریزەکان پیاو چاکانی پێشوو چۆن تەفسیری ئەم نایەتەئە سورەتی
(قەلەم)یان کردوو. ئەوانەئە ناتوانن سوژدە بەرن با بزانی کۆن و چۆن
چیان کردووو تا خۆمان ئەو سیفەتانە پیاویزین (بە پشتیوانی و
یارمەتی خودای گەورە).

سینیم: زانای پایەبەرژ ئامۆزای پیغەمبەری خودا (ﷺ) عبداللەئە کورئ
عەبباس (رضی اللہ عنہ) ئەتەفسیری ئەو نایەتە پیرۆزدە دەفەرمویت: **(کانوا
يسمعون الأذان والنداء للصلاة فلا يستجيبون)** بروانە تەفسیری روح
المعانی. واتە: (ئەوانەن کەگۆییان لەبانگی نۆیژ دەبیئت بەدەمی بانگەکە
ناچن و وەلامی نادەنەو).

چوارەم: کعب الأحبار (رحمەتی خودای ئی بیئت) دەفەرموئ: **(والله ما
نزلت هذه الآية إلا في الذين يتخلفون عن الجماعات))** بروانە تەفسیری
(البغوي) ٤-٢٨٢ و زاد المسير ٨-٣٤٢.. القرطبي ١٨-٢٥١. واتە: (سویند

بەخودا ئەو نایەتە دانەبەزیوو، تەنها بۆ ئەو کەسانە نەبیّت کە
لە نوێژی جەماعەت داوە کەون.

پێنجەم: سعیدی کوری جوبەیر (رحمەتی خودای ئی بیّت) لە تەفسیری
نایەتی: (كانوا يسمعون حي الفلاح فلا يستجيبون) بروانە تەفسیری
القرطبي ١٥١/١٨ و روح المعاني ٣٦/٢٩. واتە: (ئەوانەن گۆیان ئە (حی
على الفلاح) دەبیّت، وەڵامی نادەنەوه)

شەشەم: ابراهیم النخعی (رحمەتی خودای ئی بیّت) دەفەر مویت: (أبي
يُدعون بالأذان والإقامة فياونه) بروانە تەفسیری القرطبي ١٥١/١٨ و روح
المعاني ٣٦/٢٩. واتە: (مەبەست ئەوانەن بانگ دەکڕین بۆ مزگەوت و
نوێژی جەماعەت بە بانگ و قامەت بە ئام پشت هەڵدەکەن و وەڵامی
نادەنەوه)

حەوتەم: ابراهیم التميمي (رحمەتی خودای ئی بیّت ئە) دەفەر مویت:
(يعني يُدعون إلى الصلاة المكتوبة بالأذان والإقامة) بروانە تەفسیری
البغوي ٢٨٢/٣ واتە: (ئەوانەن بانگ دەکڕین بۆ نوێژی جەماعەت
بە بانگ و قامەت بە ئام گۆیی پی نادەن)

هەشتەم: أبو الفرجی ابن الجوزي (رحمەتی خودای ئی بیّت)
لە تەفسیرە کە ی دا دەفەر مویت: (وفي هذا وعيد لمن ترك الصلاة الجماعة)
بروانە تەفسیری زاد المسیر ٩٦/٣ واتە: (لەم نایەتە دا هەره شەیه کی زۆر
گەرە هەیه بۆ ئەو کەسانە ی کە واز لە نوێژی جەماعەت دێنن)

نویهم: ابن القيم الجوزی (رحمته لی بیت) ددفرمویت: چه ندین

له زانایانی پیشین له ته فیسری نه م نایه ته دا: ﴿وَقَدْ كَانُوا يَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ
وَمُ سَلْمُونَ﴾ ﴿۱۲﴾ ففرمویانه: مبهست به م نایه ته وتهی بانگیژره: (حی
علی الصلاة، حی علی الفلاح) اته: بانگ کردن له م نایه ته بو
سوژده بردن بریتیه له سوژدهی ناو نویژره که به جه ماعت له مرگه وت
له نجای بدن).

* به نام هندی که س گویی پی نه داوه که مته رخه می کردوه سهره نجام
تووشی نهو سزا سه خته بووه له پاشه روژدا.

دهیم: نیمام فخر الرازی (رحمته لی بیت) له ته فیسری نایه تی:

﴿وَقَدْ كَانُوا يَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ وَمُ سَلْمُونَ﴾ ﴿۱۲﴾ ددفرمویت: (یعنی حیث
كانوا يُدْعَوْنَ إِلَى الصَّلَاةِ بِالْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ وَكَانُوا سَالِمِينَ قَادِرِينَ عَلَى
الصَّلَاةِ وَفِي هَذَا وَعِيدٌ لِمَنْ قَعَدَ عَنِ الْجَمَاعَةِ وَلَمْ يَسْتَجِبِ الْمَوْضِعَ الَّتِي
إِقَامَةُ الصَّلَاةِ فِي جَمَاعَةٍ)

اته: (نهو که سانهی بانگ دهکران بو نویژره ففرزه کان به بانگ و قامهت،
له گهل نهو ودا ساغ و سه لامهت بوون و نه خوش نه بوون و دهیان توانی
نویژره کانیان به جه ماعت بکهن، نه م نایه ته پیروزه ههره شهیه کی گهره
تیډایه بو نهو که سانهی که داده نیشن و نایه ن بو نویژر کردن به جه ماعت و
وه نامی ناده نهوه بو نهوهی نویژره کانیان به جه ماعت بکهن).

یازدەهەم: ئەوانە ی گۆییان لەبانگ دەبی، پێویستە بێن بۆ مزگەوت.

نەگەر نا لێی وەرناگیرئ، مەگەر عوززیکیان هەبی، سەردارمان (ﷺ) دەفەرمویت: ((مَنْ سَمِعَ النِّدَاءَ فَلَمْ يُجِبْ فَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا مِنْ عُذْرٍ)) رواه البخاری، وورد في صحيح الجامع: (٧٥٨٢). واتە: (هەر کە سێک گۆی ئەبانگ بیئت، وەلامی ئەداتەووە نەچیی بۆ مزگەوت ئەوا نۆیژدەکی لێ وەرناگیرئ، مەگەر بەهۆی پاساو—عوزز—یکەووە بیئت)

دوازدەهەم: عانیشە ی دایکی ئیمانداران (خودا لێی رازی بیئت) دەفەرمویت: ((مَنْ سَمِعَ النِّدَاءَ فَلَمْ يُجِبْ لَمْ يُرِدْ خَيْرًا، أَوْ لَمْ يُرِدْ بِهِ)) مصنف ابن أبي شيبة (٣٠٣/١). واتە: (هەر کە سێک گۆی ئەبانگ بوو، وەلامی ئەدایەووەو نەییەت بۆ مزگەوت ئەوا خێرو چاکە ی ناویئت، یان خێرو چاکە ی ئەو کارە ی ناویئت).

سێزدەهەم: ئیبن عەبباس (رضی اللہ عنہ) دەفەرمویت: ((مَنْ سَمِعَ حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، فَلَمْ يُجِبْ فَقَدْ تَرَكَ سُنَّةَ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ)) رواه الطبراني وحسنه الألباني (١٠٤/١) في صحيح الترغيب والترهيب ٤٣٢. واتە: (هەر کە سێک گۆی ئە (حی علی الفلاح) بیئت و وەلامی ئەداتەووەو نەچیی بۆ مزگەوت ئەووە سوننەتی پێغەمبەری خودای واز لێ هێناوە) (ﷺ)

چوارزدەهەم: ئیبن مەسعود (رضی اللہ عنہ) دەفەرمویت: (هەر کە سێک حەز دەکات بەیانی—رۆژی دوا— بەموسڵمانی بگاتەووە خودای گەورە، بە ناگاداری ئەو نۆیژانە بیئت، ئەهەر شوینیەک بانگ درا بۆی بچیی، چونکە بەراستی خودای گەورە رێگاکانی رزگاری و هیدایەتی بۆ پێغەمبەرەکی دانائە) (ﷺ)

وێ نوێژەکان لەو رێگا رزگار کەرانەن، وە ئەگەر ئێوە لە مائە کانتان نوێژ بکەن ئەوە دواکەوتوون ئەسۆننەتی پێغه مەبرەکەتان و وازتان لێی هێناوە، هەر کاتی کیش سۆننەتی پێغه مەبرەکەتان واز لێ هێنا گومراو سەرگەردان دەبن، وە ئێمە - هاوێلان - کە سمان دوانە دەکەوتین ئە نوێژەکان مەگەر کە سێکی دوورووی روون و ئاشکرا بوایە، پیاو هەبوو دووکەس ئە چوونە بن بایی ئەیان هێنا لە ریزەکانی نوێژ رایان دەگرت (فقہ السنە بە کوردی لا پەرە (۳۷۵) وە موسلیم گێراویە تێدەوێ).

پازدەهەم: ئەبو هوریرە (رضی اللہ عنہ) دەفەر مویت: ((لَا يَمْتَلِيءُ أُذُنُ ابْنِ آدَمَ رِصَاصًا مُذَابًا خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْمَعَ الْمُنَادِيَ ثُمَّ لَا يَسْتَجِيبُهُ)) مصنف ابن أبي شيبة ۳۰۳/۱. واتە: (ئەگەر گۆیی نادمیزاد پێ بکڕیت لە قورقوشمی تەواوە باشترە ئەوەی گۆیی ئەبانگبێژ بێت و پاشان وەلامی ئەداتەوێوە نە چیت بۆ مرگەوت).

نەمۆنە یەکی هە نەت بر بۆ هەموو چاوساغینک:

سەیرکە کە سێکی نابینا یا شەل یا ناتەواو پاساو - عوزر - ی بۆ نیە کە نە یەن بۆ مزگەوت، کە وابوو ئە ی برای گەورەم تۆ چ پاساو - عوزری - یکت هە یە، ئە بو هورەیرە (ﷺ) دە گێریتە وە: ((أتى النبى (ﷺ) رجل أعمى فقال: يا رسول الله إنه ليس لى قائد يقودنى إلى المسجد، فسأل رسول الله (ﷺ) أن يرخص له فيصلي في بيته، فرخص له، فلما ولى دعاء فقال: (هل تسمع النداء بالصلاة)، قال: نعم، قال: فأجب) رواه مسلم. واتە: (پیاویکی نابینا (کویر) هاتە خزمەت پیغەمبەر (ﷺ) وتی: ئە ی پیغەمبەری خود (ﷺ) من کە سم نیە دەستم بگریت بۆ مزگەوت، داوا ی کرد کە پیغەمبەری خود (ﷺ) مۆلەتی بدات کە ئە ماله وە نۆیژەکانی بکات، بۆ یە مۆلەتی دا، کاتی پیاو کە روشت بانگی کردووە پێی، فەرموو: ئایە گویت ئە بانگ دەبێت؟ وتی: بە ئێ، فەرموو: دە ی کە واتە لە سەرت پێویستە وە نامی بدووە - وەرە مزگەوت بۆ نۆیژ -).

به پشتیوانی خوی گه وره ته و او بوو
هیوادارم له دوعای خیر بی به شمان نه کهن

﴿ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾

پیداچوونه و دی

م/سیروان شیروانی

۰۷۵۰۴۴۶۷۱۳۰

ئەي تۆ چ عوززىكت هەيه كه نوێژ ناكەي!!